

**การเปิดตลาดสินค้าบริการ ทรัพย์สินทางปัญญา
และสิ่งแวดล้อมภายใต้ FTA**

โดย

ดร. วิชาล บุปผเวส
ที่ปรึกษาฝ่ายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)

การสัมมนาเวทีสาธารณะ
เรื่อง

“คิดอย่างไรกับการเปิดเสรีการค้า (FTA) ไทย-สหภาพยุโรป (EU)”

วันอังคารที่ 20 เมษายน 2553

โรงแรมสตาร์ จังหวัดระยอง

1. ประเด็นพิจารณาในการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรี (FTA)

- เหตุผลในการเข้าสู่การเจรจาเปิดการค้าเสรี
- ทางเลือกคู่เจรจา
- ขอบเขตประเด็นเจรจาจัดทำความตกลง
- วัตถุประสงค์ของไทยในการจัดทำความตกลงการค้าเสรี
- เหตุผลและความน่าสนใจในการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทยกับสหภาพยุโรป
- ประเด็นพิจารณาในการเปิดตลาดสินค้า
- ประเด็นพิจารณาในการเปิดตลาดบริการ
- ประเด็นพิจารณาในการเปิดเสรีการลงทุน
- ประเด็นพิจารณาในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา
- ประเด็นพิจารณาในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม
- ประเด็นพิจารณาการเปิดเสรีการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ

2. เหตุผลในการเข้าสู่การเจรจาเปิดการค้าเสรี

2.1 การค้าเสรีนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรในประเทศที่มีประสิทธิภาพที่สุด ทรัพยากรในประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัดถูกนำไปใช้ในทางที่เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ประชาชนในประเทศ

- ยิ่งเป็นประเทศเล็กยิ่งได้ประโยชน์มากจากการเปิดการค้าเสรี เพราะมีทรัพยากรจำกัดมากโดยเปรียบเทียบกับความต้องการที่หลากหลาย การเปิดเสรีการค้าจะได้ประโยชน์จากการเข้าถึงทรัพยากรที่ขาดแคลนในประเทศ แต่มีความอุดมสมบูรณ์ในประเทศอื่นมาสนองความต้องการในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อสังเกต: ประเทศเล็กที่กีดกันการค้าระหว่างประเทศไม่อาจลดราคาสินค้านำเข้า การกีดกันการนำเข้าจึงมีผลเพิ่มราคาสินค้าในประเทศ จึงมีผลเพิ่มประโยชน์แก่ผู้ผลิต (เป็นการคุ้มครองผู้ผลิต) โดยผู้บริโภคในประเทศเป็นผู้รับภาระ ทั้งยังมีผลลดรอนสิทธิของผู้บริโภค ส่วนหนึ่งไม่ให้ได้บริโภคเพราะราคาสินค้านั้นแพงเกินไป และเกิดการนำทรัพยากรในประเทศส่วนหนึ่งไปใช้สิ้นเปลืองสูญเปล่าเกินความจำเป็นในการผลิตสินค้าที่ได้รับการคุ้มครองนั้นอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

-
- ประเทศใหญ่อาจได้ประโยชน์จากการกีดกันการค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากการกีดกันการนำเข้าของประเทศใหญ่อาจมีผลลดราคาสินค้านำเข้าโดยเปรียบเทียบกับราคาสินค้าส่งออก (เกิดการได้เปรียบอัตราแลกเปลี่ยนการค้าหรือ Terms of Trade)
 - หากประเทศใหญ่ต่างฝ่ายต่างกีดกันการค้าระหว่างกันเพื่อหวังผลได้เปรียบอัตราแลกเปลี่ยนการค้า ต่างก็จะค้าระหว่างกันน้อยลงจนถึงที่สุดไม่มีการค้ากัน ต่างก็จะเสียประโยชน์เนื่องจากการไม่ค้ากัน จึงมีความจำเป็นต้องเจรจาลดการกีดกันซึ่งกันและกัน (เปิดการค้าเสรีกัน)
 - ประเทศเล็กเปิดการค้าเสรีโดยลำพังก็ได้ประโยชน์เองแล้ว แต่ถ้ามีประเทศอื่น ๆ ร่วมเจรจาเปิดการค้าเสรี (ลดการกีดกันการค้าระหว่างประเทศ) ด้วย ก็จะได้รับประโยชน์เพิ่มจากการเพิ่มอัตราแลกเปลี่ยนการค้า และการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรในประเทศทั้งในเชิงสถิตย์ (static) และเชิงพลวัต (Dynamic)

2.2 การเจรจาการค้าเสรีในกรอบพหุภาคีภายใต้การดำเนินการขององค์กรการค้าโลก (WTO) ไม่คืบหน้า เนื่องจากมีประเทศเข้าร่วมเจรจาจำนวนมาก มีความแตกต่างในผลประโยชน์หลากหลาย ครอบคลุมประเด็นเจรจากว้างขวางมากขึ้น และเป็นเรื่องยากสลับซับซ้อนมากขึ้น จึงมีการเบี่ยงเบนมาสู่การเจรจาในกรอบการเจรจาที่มีประเทศเข้าร่วมจำนวนน้อยลงตามความสนใจเชิงยุทธศาสตร์การค้าการลงทุนระหว่างประเทศ และยุทธศาสตร์การเจรจาการค้าเสรีของประเทศที่เข้าร่วม

- ทวิภาคี ในภูมิภาคเดียวกัน และข้ามภูมิภาค (เช่น JTEPA, Singapore+US)
- กลุ่มภูมิภาค (เช่น ASEAN+China, ASEAN+3, ASEAN+6)
- กลุ่มภูมิภาคกับกลุ่มภูมิภาค (เช่น ASEAN+EU)
- **เหตุผลเชิงยุทธศาสตร์การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ**
 - ชิงความได้เปรียบในการเข้าถึงตลาด
 - ลดความเสียเปรียบในการเข้าถึงตลาด
 - สร้างความเป็นศูนย์กลาง (Hub)

- มีส่วนร่วมและได้ประโยชน์ในการเป็นเครือข่ายการผลิตและการตลาด (Production and marketing network)
- เพิ่มประสิทธิภาพเชิงพลวัตในการผลิตและขีดความสามารถในการแข่งขันจากการประหยัดจากขนาด การขยายการลงทุนและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและการมีตลาดที่มีการแข่งขันสูงและเท่าเทียม
- ขยายผลการได้ประโยชน์จากการสร้างการค้า (Trade creation) และลดการเสียประโยชน์จากการเบี่ยงเบนการค้า (Trade diversion)
- เหตุผลเชิงยุทธศาสตร์การเจรจาการค้าเสรี
 - ผลักดันความคืบหน้าในการทำความตกลงในบางประเด็นที่ชะงักงันในการกรอบพหุภาคีกับประเทศที่เห็นด้วยหรือยอมรับ
 - สร้างพันธมิตรหรือกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในการเจรจาในรอบอื่นๆ
 - เป็นการต่อเติม (Building block) ไปสู่การค้าเสรีพหุภาคี

3. ทางเลือกคู่เจรจา

- ยังมีประเทศเข้าร่วมความตกลงมากประเทศยิ่งเกิดประโยชน์จากการค้าเสรีมาก ดังนั้นการเจรจาการค้าเสรีพหุภาคีจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด (First best) เนื่องจากเกิดประโยชน์เต็มที่ได้จากการสร้างการค้า (Trade creation) และไม่เกิดผลเสียจากการเบี่ยงเบนการค้า (Trade diversion)
- ยังมีประเทศเข้าร่วมความตกลงน้อยยิ่งมีโอกาสเกิดผลเสียจากการเบี่ยงเบนการค้ามาก
- ยิ่งประเทศคู่เจรจามีโครงสร้างความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative advantage) แตกต่างกันมากยิ่งมีความเกื้อกูลทางการค้าและเกิดประโยชน์จากการสร้างการค้ามาก
- ยิ่งประเทศคู่เจรจามีโครงสร้างความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบคล้ายคลึงกันมากยิ่งมีโอกาสเกิดผลเสียจากการเบี่ยงเบนการค้ามาก
- ยิ่งประเทศคู่เจรจามีระดับการพัฒนาเศรษฐกิจใกล้เคียงกันและผู้บริโภคมีความต้องการบริโภคคล้ายคลึงกันยิ่งมีโอกาสขยายการค้าภายในอุตสาหกรรมเดียวกัน (Intra-industry trade) สูง
- ยิ่งประเทศคู่เจรจามีขนาดเศรษฐกิจใหญ่และมีฐานการค้าระหว่างกันใหญ่อยู่แล้วยิ่งมีผลขยายการค้ากันมาก

EU เป็นคู่เจรจาที่มีศักยภาพที่ไทยจะได้ประโยชน์จากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีมาก และเป็นคู่เจรจาเป้าหมายที่สำคัญในเชิงยุทธศาสตร์การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศของไทย แต่ก็มีประเด็นท้าทายอยู่มากในการเจรจา ประเทศคู่เจรจาที่มีศักยภาพอยู่ในลำดับความสำคัญสูงต่อประเทศไทย ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐฯ สหภาพยุโรป จีน และอินเดีย

4. ขอบเขตประเด็นเจรจาทำความตกลง

- ประเทศคู่เจรจาที่เป็นประเทศพัฒนาแล้วมักเรียกร้องให้ครอบคลุมครบถ้วนทุกประเด็นที่มีการเจรจาในรอบพหุภาคีและประเด็นใหม่ๆ ที่ยังไม่เข้าอยู่ในกรอบการเจรจาพหุภาคี และเรียกร้องความตกลงที่ล้ำหน้ากว่าการเจรจาในรอบพหุภาคี (WTO +)
- คาดว่าสหภาพยุโรปต้องการให้การเจรจาครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้
 - การเปิดตลาดสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดภาษีศุลกากรและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี เช่น มาตรการด้านสุขอนามัย (SPS) มาตรการด้านเทคนิค (TBT) กฎแหล่งกำเนิดสินค้า (ROO) พิธีการศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Customs and Trade Facilitation)
 - การเปิดตลาดบริการ
 - การเปิดเสรีการลงทุน
 - การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ (Public procurement)
 - การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (IPR)
 - นโยบายการแข่งขันทางการค้า (Competition policy)
 - การยุติข้อขัดแย้ง (Dispute settlement)
 - การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) ได้แก่ เรื่องมาตรฐานแรงงาน การรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรสัตว์น้ำ และการคุ้มครองทางสังคม (Social protection)

5. หลักการและวัตถุประสงค์ของไทยในการจัดทำความตกลงการค้าเสรี (กับสหภาพยุโรป)

- เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างมีเสถียรภาพ เสมอภาค และยั่งยืน
- เพื่อเป็นส่วนหนึ่งขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการเปิดการค้าและการลงทุนเสรี พหุภาคี (Multilateral liberalization)
- มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในระบบเศรษฐกิจไทยและเพิ่มสวัสดิการของประชาชนชาวไทยโดยรวม โดยไม่ลำเอียงต่อกลุ่มบุคคลกลุ่มใด
- ควรจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทยกับสหภาพยุโรปถ้าไทยได้ประโยชน์สุทธิจากการทำความตกลง (เปรียบเทียบกับกรณีไม่ทำความตกลง)
- ควรมีมาตรการชดเชยผู้เสียหายและพัฒนาผู้เสียหายให้สามารถเข้ามีส่วนร่วมในประโยชน์ที่เกิดจากการทำความตกลงการค้าเสรีไทยกับสหภาพยุโรป เพื่อเอื้ออำนวยการปฏิรูประบบเศรษฐกิจไทยให้พัฒนาไปได้อย่างมีเสถียรภาพ เสมอภาคและยั่งยืน

6.2 สหภาพยุโรปเป็นแหล่งที่มาของสินค้านำเข้าสำคัญของไทย

- เป็นแหล่งที่มาของสินค้านำเข้าสำคัญของไทยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4 มีส่วนแบ่งในตลาดไทย 7.99% รองจาก ญี่ปุ่น (18.71%) อาเซียน (16.81%) และจีน (11.22%) (ภาพ 1.2.2.10)
- อัตราการขยายตัวของสินค้านำเข้าสำคัญจากสหภาพยุโรประหว่าง 2544-2551 เท่ากับ 9.42% ต่อปี ซึ่งต่ำกว่าอัตราการขยายตัวการนำเข้าจากทุกแหล่งโดยรวม (15.73%) และแหล่งสำคัญอื่นๆ คือ ญี่ปุ่น (12.96 %) อาเซียน (16.73 %) และจีน (24.66 %) แต่สูงกว่าสหรัฐอเมริกา (7.41 %) (ภาพ 1.2.2.11)
- เป็นแหล่งที่มาของสินค้านำเข้ารายการสำคัญของไทย

เช่น วงจรรวมที่ใช้ในทางอิเล็กทรอนิกส์

เพชร (ยังไม่ได้ประกอบตัวเรือน)

ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์

ชุดเครื่องกำเนิดไฟฟ้า

เครื่องกั้นไอพ่น, เครื่องกั้นใบพัด และเครื่องกั้นก๊าซ แท้ไป ก๊อ ก วาล์ว

และเครื่องใช้ที่คล้ายกันที่ใช้กับหลอดท่อ

(ภาพ 1.2.2.12 และ 1.2.2.14)

ยารักษาโรค

อากาศยาน

ทองคำ (ที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป)

การเปลี่ยนแปลงนโยบายและมาตรการทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศระหว่างไทยกับสหภาพยุโรป ย่อมมีผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อไทย เมื่อพิจารณาความสำคัญของสหภาพยุโรปในฐานะที่เป็นแหล่งที่มาของสินค้านำเข้าที่สำคัญของไทย

6.3 สหภาพยุโรปเป็นแหล่งที่มาของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่สำคัญของไทย

- เป็นแหล่งที่มาของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่สำคัญเป็นลำดับที่ 4 ของไทย มีส่วนเป็นผู้ลงทุนโดยตรงในไทย 6.99 % ในปี 2551 รองจากญี่ปุ่น (26.50 %) อาเซียน (26.04 %) และสหรัฐอเมริกา (10.66 %) (ภาพที่ 1.2.3.1 และ 1.2.3.2)
- เป็นแหล่งที่มาของการลงทุนที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งจำนวนโครงการและมูลค่าการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในระหว่างปี 2546-2551
- เป็นแหล่งที่มาของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมหลายประเภท
เช่น เคมีภัณฑ์และกระดาษ อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า
เหมืองแร่และเซรามิกส์ ผลิตภัณฑ์โลหะและเครื่องจักร
อุตสาหกรรมเบา/สิ่งทอ เกษตรและผลิตผลเกษตร
บริการ
(ภาพที่ 1.2.3.5 และ 1.2.3.6)

การเปลี่ยนแปลงนโยบายและมาตรการทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศระหว่างไทยกับสหภาพยุโรป ย่อมมีผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อไทย เมื่อพิจารณาความสำคัญของสหภาพยุโรปในฐานะที่เป็นแหล่งที่มาของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่สำคัญของไทย

6.4 สหภาพยุโรปมีการบูรณาการมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

- พ.ศ.2495 จัดตั้งประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป (European Coal and Steel community-ECGC) ประกอบด้วยสมาชิก 6 ประเทศ คือ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม และลักเซมเบิร์ก
- พ.ศ.2511 พัฒนาเป็นสหภาพศุลกากร (Custom Union)
 - ไม่เก็บภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าที่นำเข้าจากประเทศสมาชิก
 - กำหนดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าแต่ละชนิดเป็นอัตราเดียวกันสำหรับการนำเข้าจากประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก
- พ.ศ.2516-2529 มีสมาชิกเพิ่มขึ้น ได้แก่ สหราชอาณาจักร เดนมาร์ก ไอร์แลนด์ กรีซ สเปน และโปรตุเกส
- พ.ศ.2530 ออก Single European Act เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นตลาดเดียวในชื่อ ประชาคมยุโรป (European community-EC)

นอกเหนือจากการเป็นสหภาพศุลกากรแล้ว ประเทศสมาชิกในกลุ่มจะมีกฎระเบียบ มาตรฐาน เกี่ยวกับอุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การดำเนินธุรกิจต่างๆ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

- พ.ศ.2535 ลงนามในสนธิสัญญาก่อตั้งสหภาพยุโรป (Treaty of the European Union) หรือรู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่า สนธิสัญญามาสทริชท์ (Maastricht Treaty) เรียกชื่อใหม่ว่า สหภาพยุโรป (European Union-EU)
- พ.ศ.2538 รับออสเตรีย ฟินแลนด์ และสวีเดน เข้าเป็นสมาชิก
- พ.ศ.2547 รับสมาชิกเพิ่มอีก 10 ประเทศ ได้แก่ ไชปรัส เช็ก เอสโตเนีย ฮังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย มอลตา โปแลนด์ สโลวาเกีย และสโลวีเนีย
- พ.ศ.2550 รับสมาชิกเพิ่มอีก 2 ประเทศ คือ โรมาเนียและบัลกาเรีย
รวมประเทศสมาชิก EU ทั้งสิ้น 27 ประเทศ (ตารางที่ 1.1.1.1)

การเป็นสหภาพยุโรปทำให้ตลาดประเทศสมาชิกรวมกันเป็นตลาดเดียว มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้า บริการ บุคคลและเงินทุน ระหว่างประเทศสมาชิก มีนโยบายร่วมด้านการค้า การเกษตร ประมง พลังงาน สิ่งแวดล้อม และสังคม และเป็นสหภาพการเงิน (Monetary Union) โดยใช้เงินสกุลเดียวกัน คือเงินยูโร (เริ่มประกาศใช้ พ.ศ.2545 ปัจจุบันมีประเทศเข้าร่วม 16 ประเทศ) ทั้งยังมีนโยบายร่วมด้านการต่างประเทศและความมั่นคง (Common Foreign and Security Policy-CFSP) และความร่วมมือด้านกระบวนการยุติธรรมและกิจการภายใน (Cooperation in Justice and Home Affairs) การเพิ่มทั้งความกว้าง (ขยายจำนวนสมาชิก) และความลึก (การเป็นสหภาพยุโรป) ทำให้ประเทศสมาชิกได้เปรียบคู่แข่งชั้นทางการค้าที่อยู่นอกกลุ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งจากสิทธิประโยชน์ทางการค้าและจากประสิทธิภาพการผลิตที่เพิ่มขึ้น

6.5 สหภาพยุโรปได้จัดทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศต่าง ๆ มากขึ้น

- สหภาพยุโรปทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศต่าง ๆ แล้วรวม 27 ความตกลง 60 ประเทศ
- ยังอยู่ในระหว่างการเจรจาอีก 8 ความตกลง กับประเทศคู่เจรจากว่า 30 ประเทศ รวมทั้งอาเซียน (อยู่ในระหว่างพักการเจรจา)
- บรรลุข้อตกลงแล้วกับเกาหลีใต้ และใกล้บรรลุข้อตกลงกับอินเดีย
- มีท่าทีสนใจที่จะเจรจาจัดทำความตกลงกับเวียดนามและมาเลเซีย (ตารางที่ 1.1.2.1 และ 1.1.2.2)

ความตกลงการค้าเสรีที่สหภาพยุโรปทำกับประเทศต่าง ๆ จำนวนมาก ครอบคลุมประเทศที่เป็นคู่ค้าคู่แข่งของไทยหลายประเทศ มีผล:

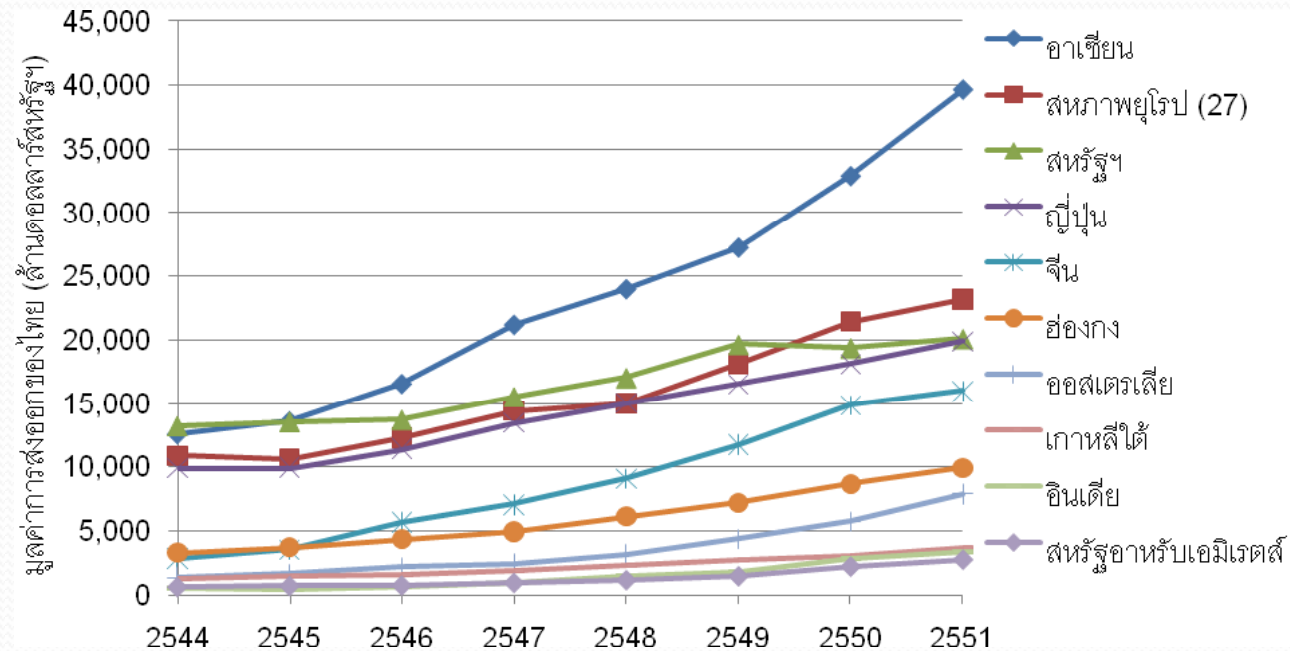
- ทำให้ไทยเสียเปรียบคู่แข่งชั้นในตลาดสหภาพยุโรปและคู่ความตกลงการค้าเสรีของสหภาพยุโรป
- อาจต้องจ่ายแพงขึ้นสำหรับสินค้านำเข้าจากสหภาพยุโรปและประเทศคู่ความตกลงการค้าเสรีของสหภาพยุโรป

6.6 ขยายผลดีและลดผลเสียที่เกิดจากความตกลงการค้าเสรีที่ไทยทำไปแล้ว

- ไทยได้จัดทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศพัฒนาแล้วและมีผลบังคับใช้แล้วกับออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น
- ไทยร่วมในกลุ่มอาเซียน จัดทำความตกลงการค้าเสรีและมีผลบังคับใช้แล้วกับญี่ปุ่น และเกาหลี
- ไทยดำเนินการเปิดเสรีการค้าบางส่วน (Early Harvest Program) แล้วกับ จีน และ อินเดีย
- ไทยร่วมกับอาเซียนอยู่ในระหว่างการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีกับจีน อินเดีย ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และสหภาพยุโรป (พักการเจรจา)
- ไทยอยู่ในระหว่างการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรี BIMSTEC ประกอบด้วย บังคลาเทศ อินเดีย พม่า ศรีลังกา ไทย เนปาล ภูฏาน
- นอกจากนี้ไทยยังได้เจรจาการค้าเสรีกับอีกหลายประเทศ แต่ไม่มีความก้าวหน้าเท่าที่ควรหรือพักการเจรจาไป เช่น อินเดีย สหรัฐอเมริกา เปรู บาร์เรน และสมาคมการค้าแห่งยุโรป (EFTA) (ตารางที่ 1.2.1.1)

- ความตกลงการค้าเสรีที่ไทยได้จัดทำและดำเนินการแล้วมีผลดีในการขยายการเข้าถึงตลาดได้ส่วนหนึ่ง แต่ก็อาจมีผลเสียจากการเบี่ยงเบนการค้าจากแหล่งที่มาของสินค้านำเข้าที่มีประสิทธิภาพ ต้นทุนการนำเข้าต่ำแต่อยู่นอกความตกลงการค้าเสรีกับไทย มานำเข้าจากประเทศคู่ความตกลงการค้าเสรีกับไทย ซึ่งอาจมีประสิทธิภาพต่ำกว่าและทำให้ไทยมีต้นทุนการนำเข้าสูงกว่าที่ควร
- การจัดทำความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 27 ประเทศ ที่มีความหลากหลายทั้งระดับการพัฒนา ระดับรายได้ของประชากร เทคโนโลยี และทรัพยากร จะเป็นการเติมเต็มส่วนที่ขาดหายในความตกลงการค้าเสรีที่ไทยทำไปแล้ว มีผลขยายการเข้าถึงตลาดเพิ่มขึ้นและลดการเบี่ยงเบนการค้าลงได้ จนทำให้ในภาพรวมไทยเสมือนหนึ่งเปิดการค้าเสรีพหุภาคี ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การเปิดเสรีการค้าที่ดีที่สุด (First Best) ทั้งยังจะเป็นผลดีที่ไทยจะสามารถเลือกนำเข้าจากแหล่งที่มีประสิทธิภาพสูง ต้นทุนการนำเข้าต่ำ และเลือกส่งออกไปตลาดที่ได้ราคาสูง (อัตราแลกเปลี่ยนการค้า หรือ Terms of Trade ดีขึ้น)

ภาพที่ 1.2.2.3 มูลค่าการส่งออกของไทย จำแนกตามตลาดที่สำคัญ

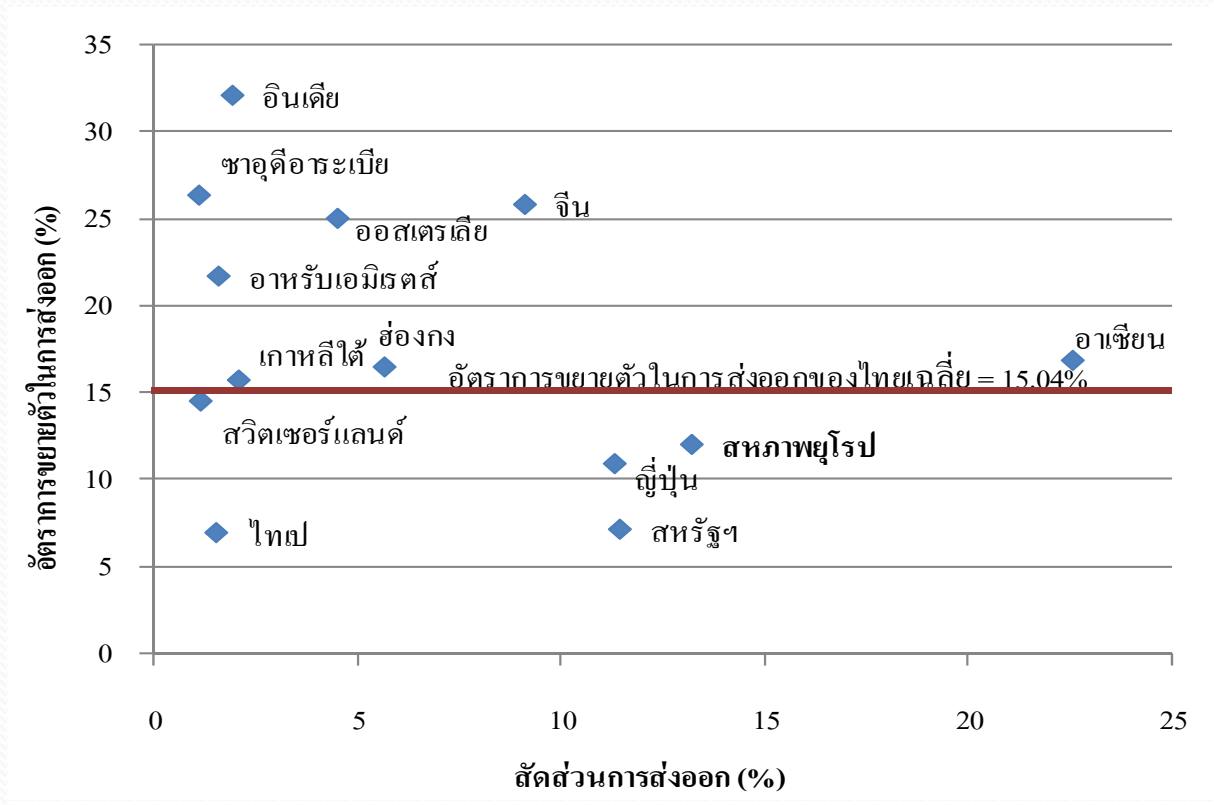

ที่มา: The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

หมายเหตุ: 1) ข้อมูลนำเข้าจากประเทศในกลุ่ม ASEAN รวมจาก 9 ประเทศสมาชิก (ยกเว้นประเทศไทย)

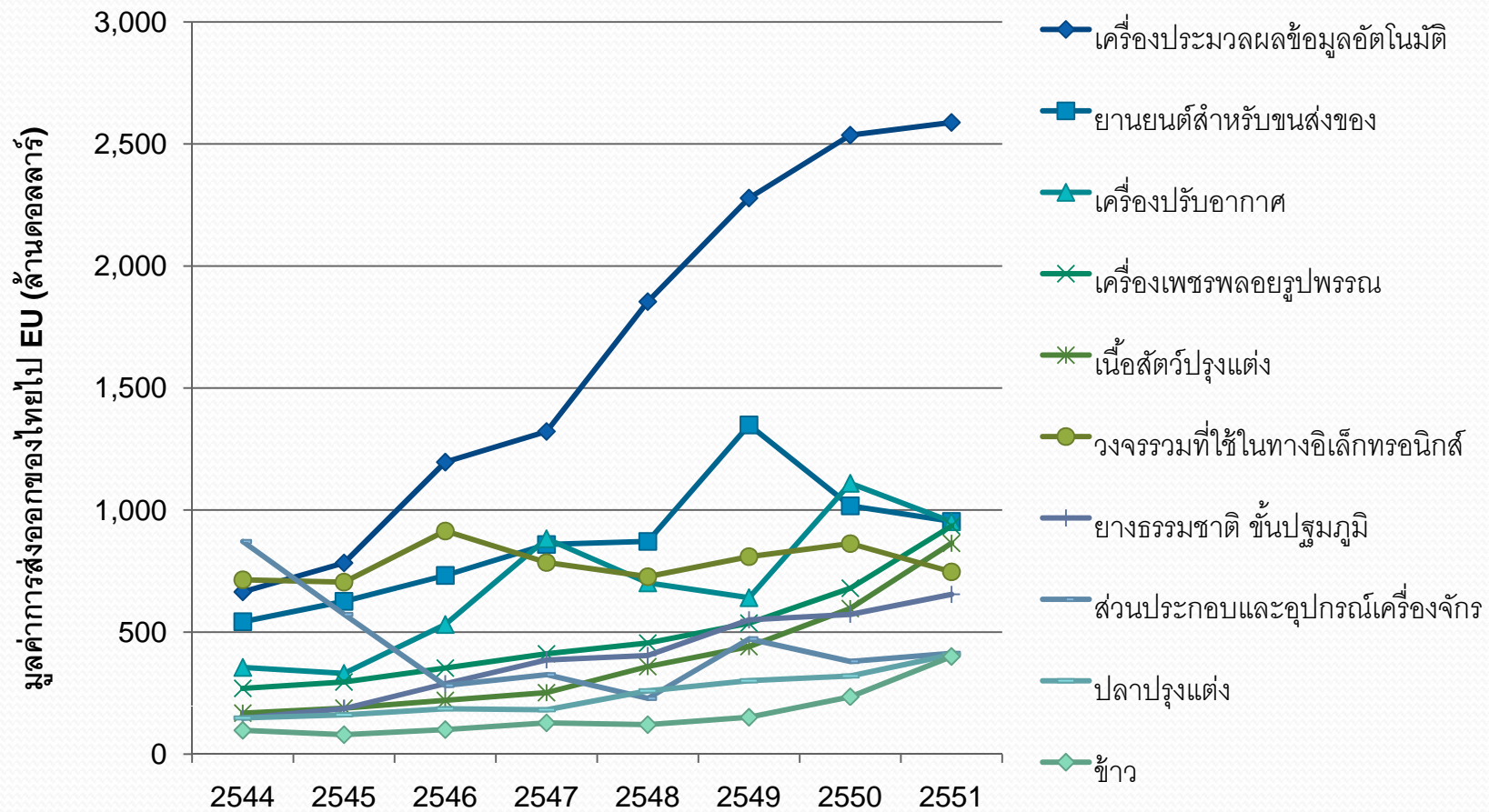
2) ข้อมูลนำเข้าจากสหภาพยุโรป คิดรวมจาก 27 ประเทศสมาชิกตั้งแต่ปี 2544-2551

ภาพที่ 1.2.2.4 อัตราการขยายตัวเฉลี่ยและสัดส่วนการส่งออกของไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ
ปี พ.ศ. 2544 – 2551

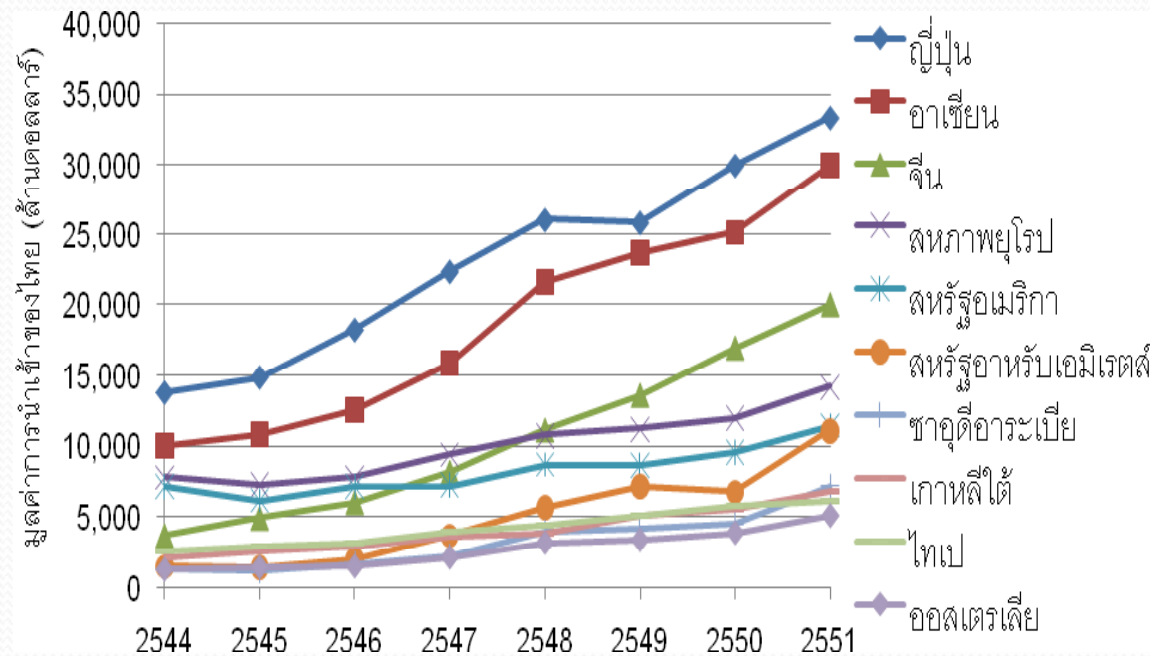

ที่มา: นักวิจัยคำนวณโดยใช้ข้อมูลจาก The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

ภาพที่ 1.2.2.5 มูลค่าส่งออกสินค้าของไทยไปยังสหภาพยุโรปในรายการสินค้าส่งออกที่สำคัญ 11 รายการ

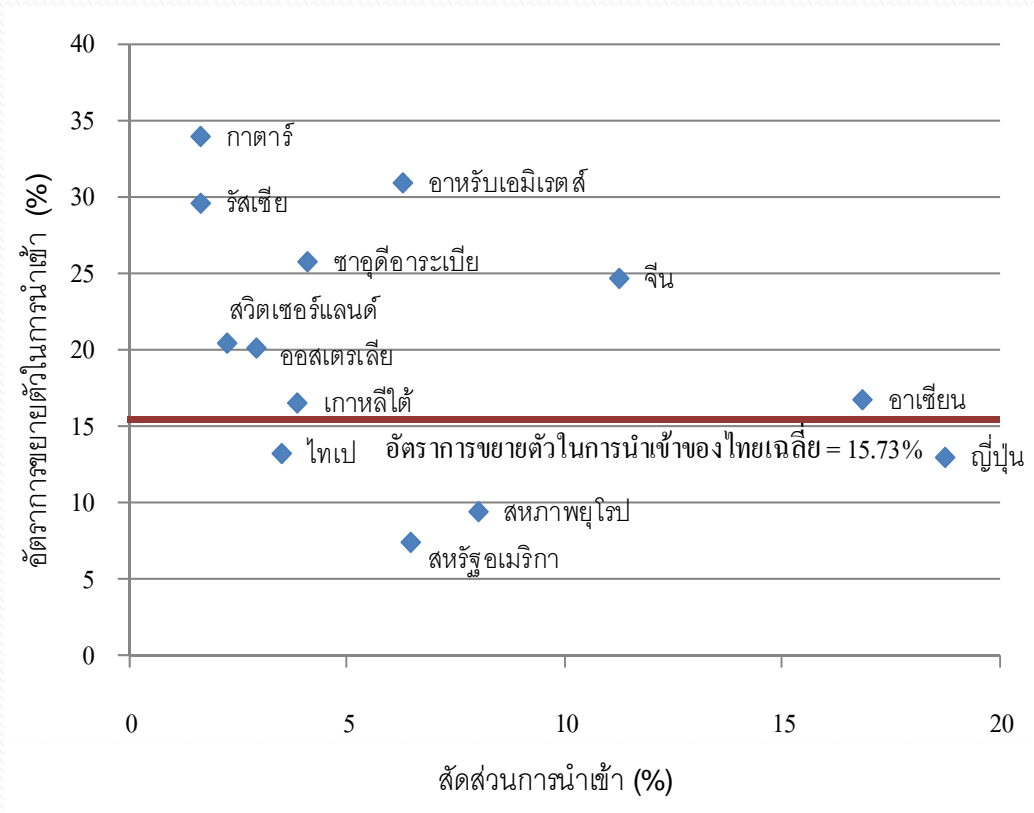

ภาพที่ 1.2.2.10 มูลค่าการนำเข้าสินค้าของไทย จำแนกตามประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ

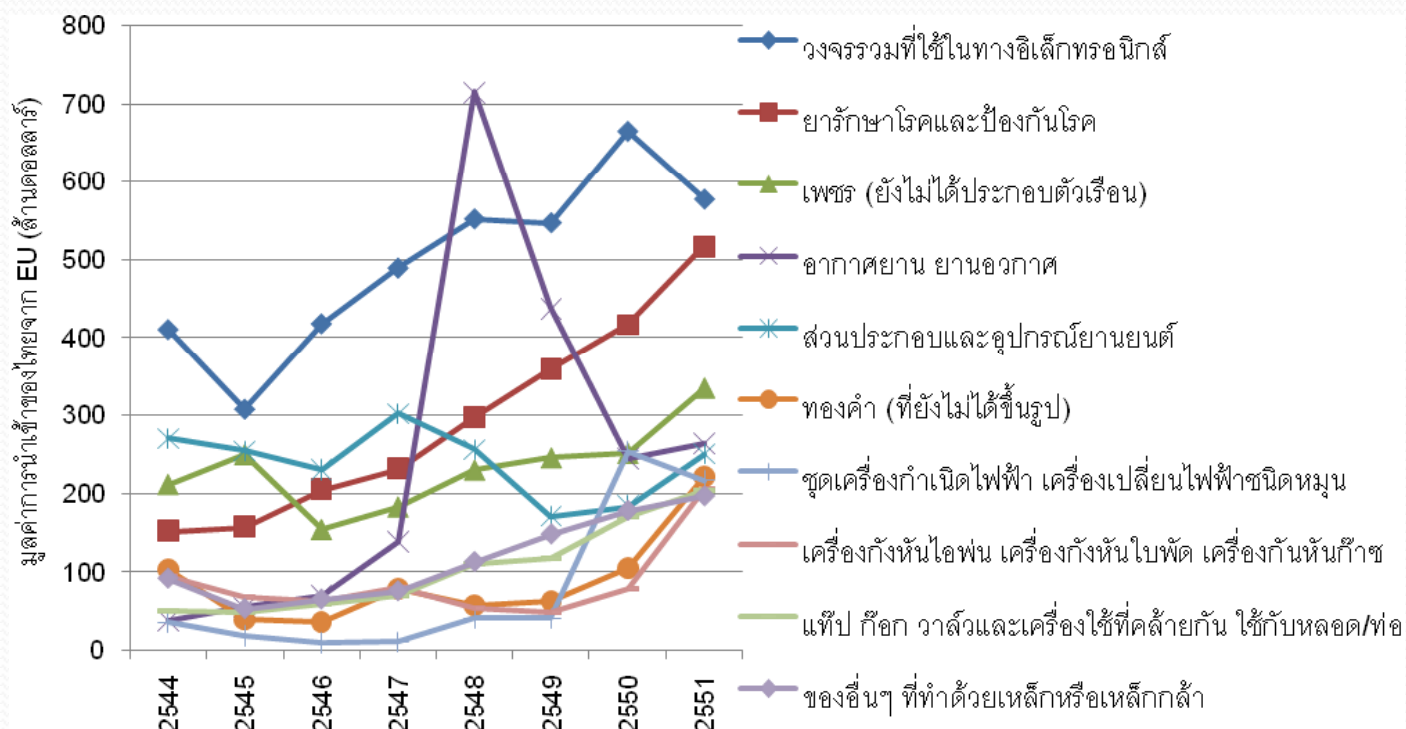
ที่มา: The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

ภาพที่ 12.2.11 อัตราการขยายตัวเฉลี่ยและสัดส่วนการนำเข้าสินค้าของไทย
จากประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ปี พ.ศ. 2544 - 2551

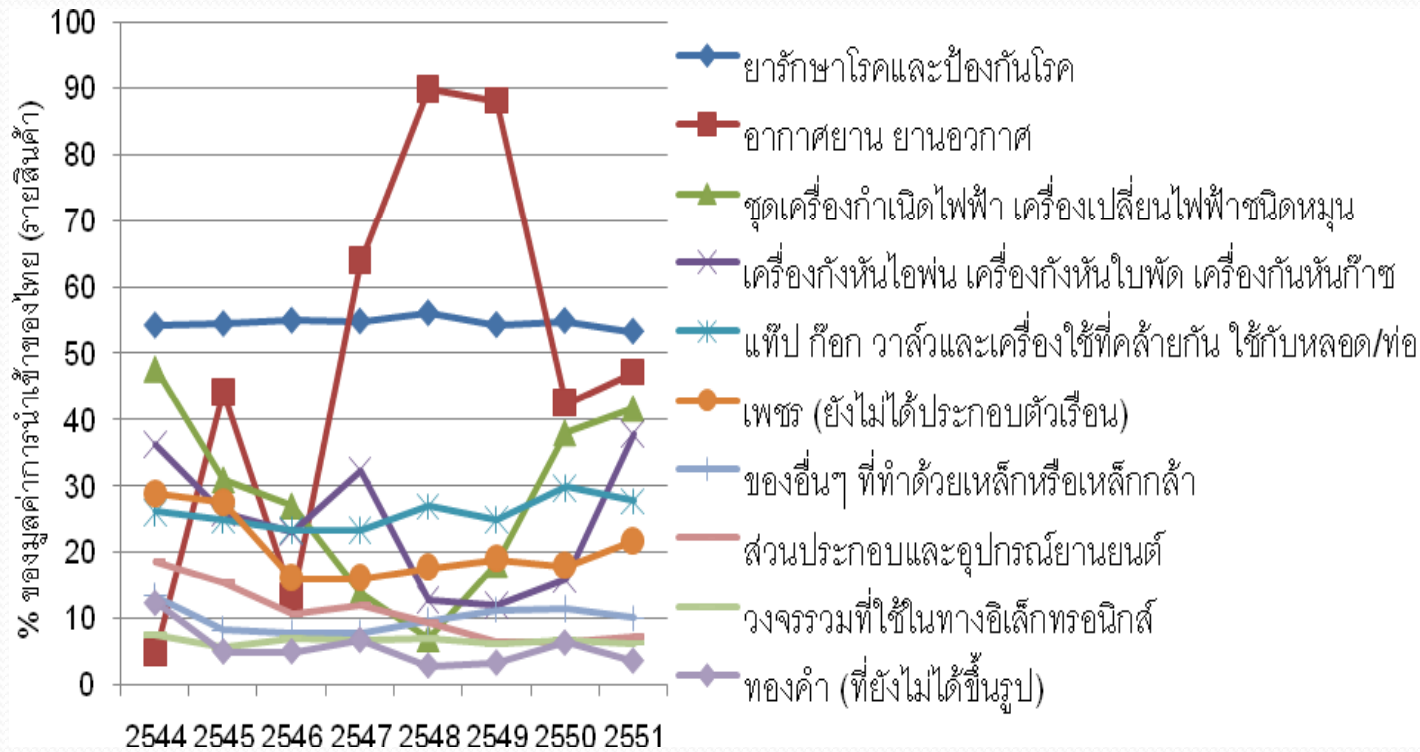
ที่มา: นักวิจัยคำนวณโดยใช้ข้อมูลจาก The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

ภาพที่ 1.2.2.12 มูลค่าการนำเข้าสินค้าของไทยจากสหภาพยุโรป
ในรายการสินค้านำเข้าที่สำคัญ 11 รายการแรก

ที่มา: The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

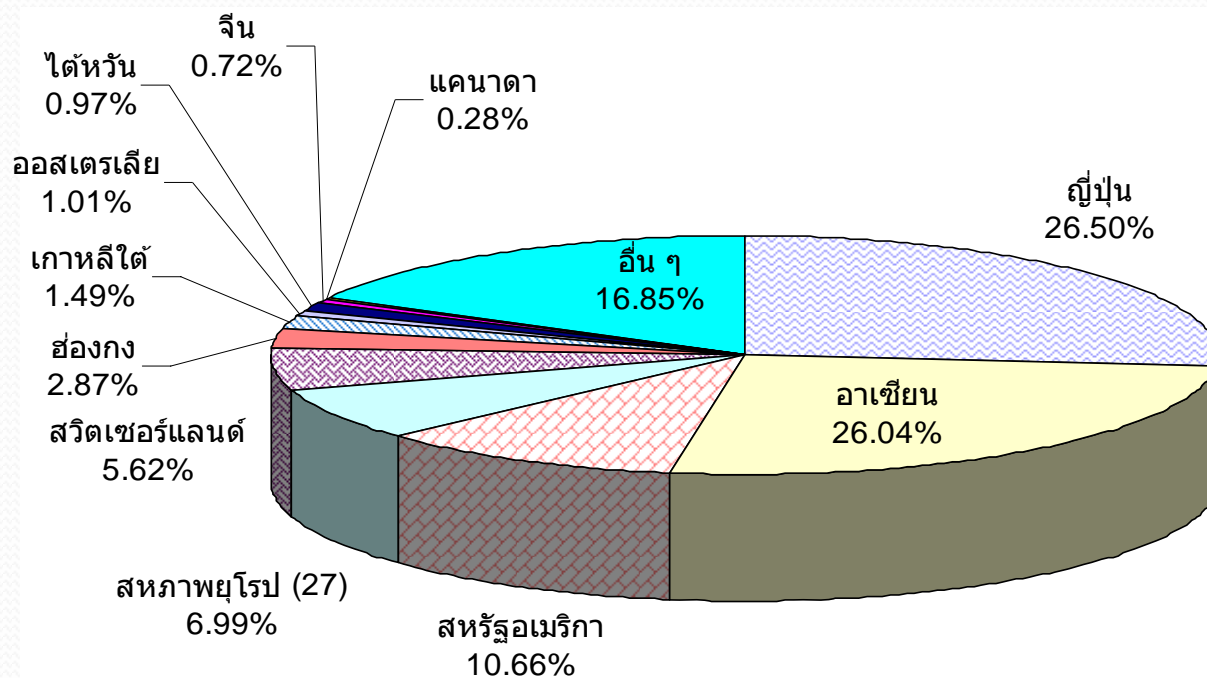
ภาพที่ 1.2.2.14 สัดส่วนการนำเข้าสินค้าของไทยจากสหภาพยุโรป 10 รายการแรก
 เทียบกับการนำเข้าสินค้าของไทยทั้งหมดแต่ละรายการ

ที่มา: The International Trade Centre UNCTAD/WTO (ITC)

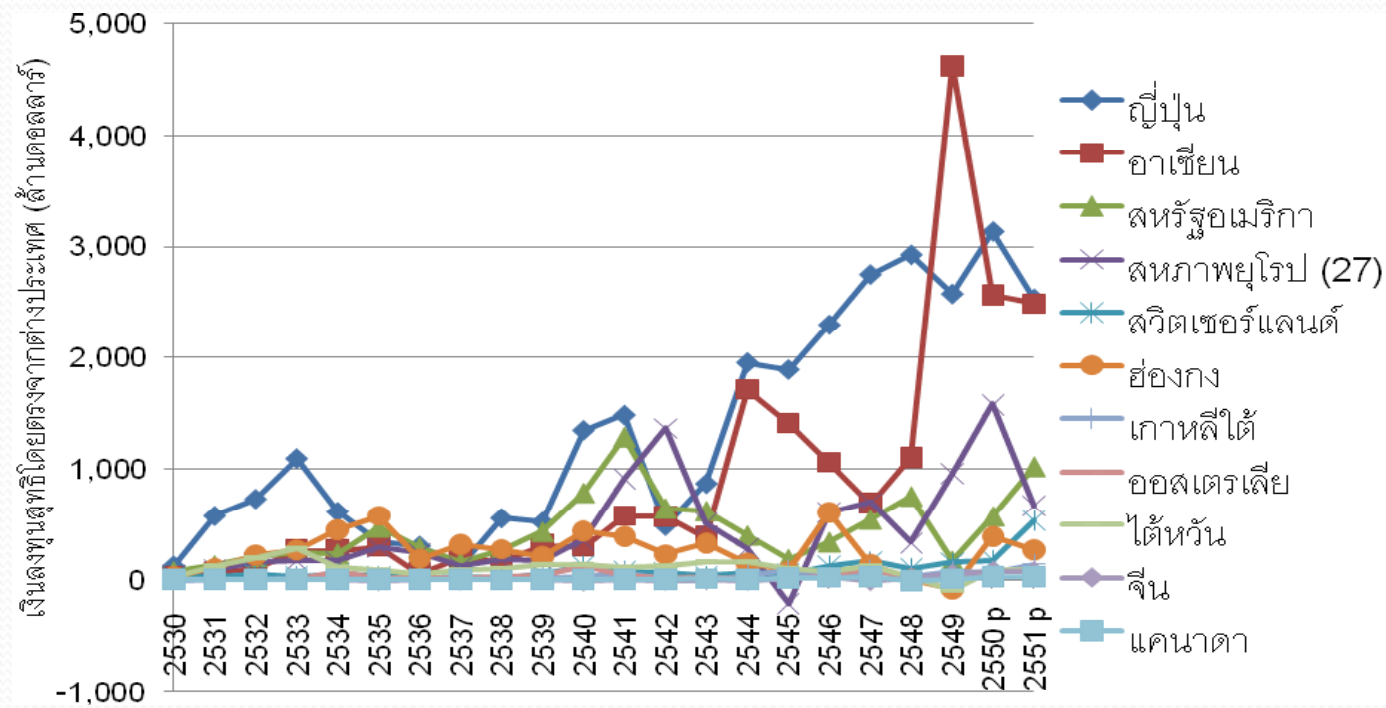
หมายเหตุ: สัดส่วนการนำเข้าสินค้าของไทยจากสหภาพยุโรป เทียบกับมูลค่าการนำเข้าสินค้าของไทยทั้งหมด (คำนวณเป็นรายสินค้า)

ภาพที่ 1.2.3.1 สัดส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ ในประเทศไทย ปี 2551

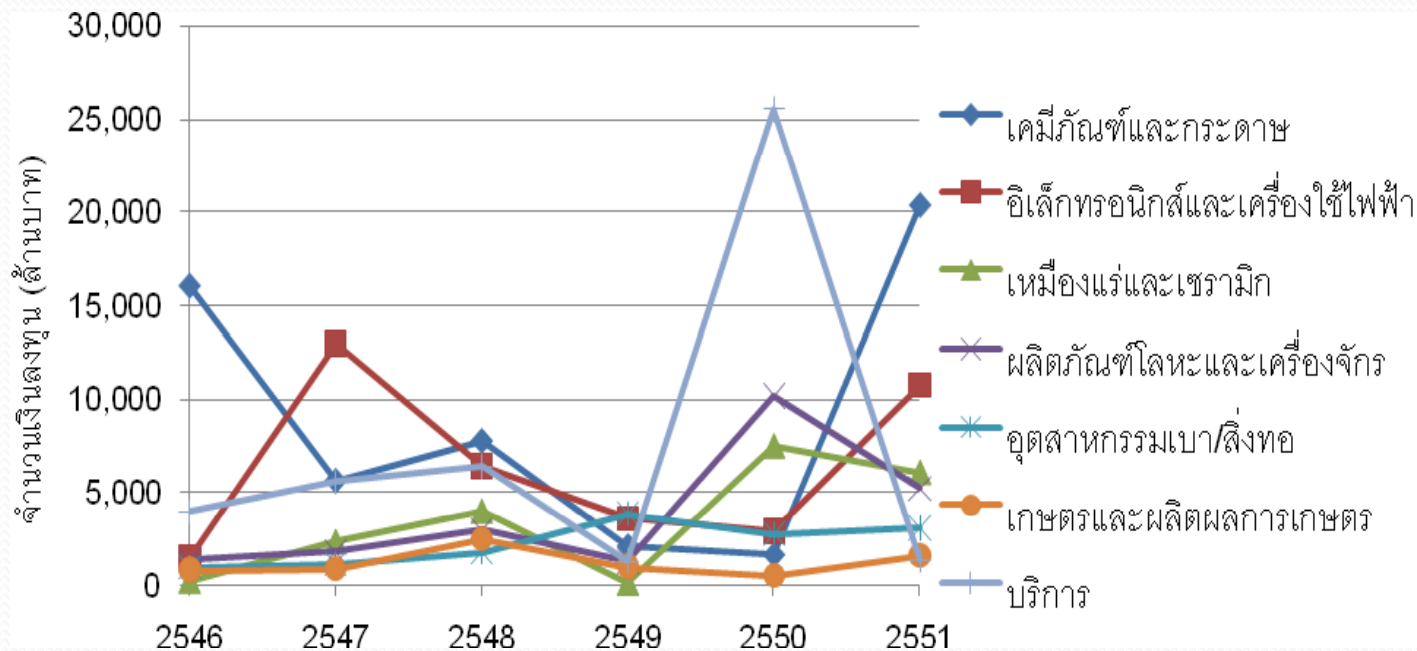
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 1.2.3.2 การลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2530 – 2551

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 1.2.3.6 จำนวนเงินลงทุนจากสหภาพยุโรปในประเทศไทย ที่ได้รับการอนุมัติ
ให้การส่งเสริมการลงทุน จำแนกตามประเภทของธุรกิจ ปี พ.ศ. 2546 – 2551

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ตารางที่ 1.1.1.1 วิวัฒนาการในการก่อตั้งสหภาพยุโรป

พ.ศ.	ความคืบหน้าในการก่อตั้ง
2495	จัดตั้งประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป (European Coal and Steel Community – ECSC) มีสมาชิก 6 ประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม และ ลักเซมเบิร์ก
2500	สมาชิก กลุ่ม ECSC ทั้ง 6 ประเทศได้ลงนามสนธิสัญญากรุงโรม (Treaties of Rome) เมื่อ 25 มีนาคม
2501	จัดตั้งประชาคมพลังงานปรมาณู (European Atomic Energy Community – EURATOM) และประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community – EEC)
2510	ทั้งสามองค์กร (ECSC EURATOM และ EC) ได้รวมตัวกันภายใต้กรอบ EEC
2511	EEC ได้พัฒนาเป็นสหภาพศุลกากร (Custom Union) และก้าวเข้าสู่การเป็นตลาดร่วม (Common Market)
2516	สหราชอาณาจักร เดนมาร์ก และไอร์แลนด์เข้าเป็นสมาชิก
2524	กรีซเข้าเป็นสมาชิก
2529	สเปนและโปรตุเกสเข้าเป็นสมาชิก
2530	ออก Single European Act เพื่อพัฒนา EEC ให้เป็นตลาดเดียว และเรียกชื่อใหม่ว่า ประชาคมยุโรป (European Community – EC)
2535	ลงนามในสนธิสัญญาก่อตั้งสหภาพยุโรป (Treaty of the European Union) หรืออีกชื่อหนึ่งว่า สนธิสัญญา มาสทริชท์ (Maastricht Treaty) เรียกชื่อใหม่ว่า สหภาพยุโรป (European Union – EU) มีเสาหลัก 3 ประการ คือ (1) ประชาคมยุโรป (2) นโยบายร่วมด้านการต่างประเทศและความมั่นคง และ (3) ความร่วมมือด้านกิจการยุติธรรมและ กิจการภายใน
2538	ออสเตรีย ฟินแลนด์ และสวีเดนเข้าเป็นสมาชิก
2540	ลงนามในสนธิสัญญาอัมสเตอร์ดัม (Treaty of Amsterdam) แก้ไขเพิ่มเติม สนธิสัญญา มาสทริชท์ เรื่องนโยบายร่วมด้านการต่างประเทศและความมั่นคง ความเป็นพลเมืองของสหภาพยุโรป และการปฏิรูปกลไกด้านสถาบันของสหภาพยุโรป
2544	ลงนามในสนธิสัญญา Nice (Treaty of Nice) เน้นการปฏิรูปด้านสถาบันและกลไกต่าง ๆ ของสหภาพยุโรป เพื่อรองรับการขยายสมาชิกภาพ
2547	รับสมาชิกเพิ่มอีก 10 ประเทศ ได้แก่ ไชปรัส สาธารณรัฐ เช็ก เอสโตเนีย ฮังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย มอลตา โปแลนด์ สโลวาเกีย และสโลวีเนีย
2550	รับเพิ่มอีก 2 ประเทศ ได้แก่ โรมาเนียและบัลแกเรีย โดยรวมแล้วมีประเทศสมาชิก EU ทั้งหมด 27 ประเทศ

ที่มา: รวบรวมจากข้อมูลความสัมพันธ์ไทยกับต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

ตารางที่ 1.1.2.1 การเจรจาความตกลงการค้าเสรีของสหภาพยุโรปที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน

ความตกลง	ประเทศ/กลุ่มประเทศในภาคี	สถานะความตกลง
สหภาพยุโรป- กลุ่ม Overseas Countries and Territories (the Association between the EEC and Certain Non-European Countries and territories)	สหภาพยุโรปและ แองกวิลลา อารูบา บริติชอินเดียนโอเชียนเทร์ริทอรี หมู่เกาะเคย์แมน หมู่เกาะฟอล์กแลนด์ เฟรนช์โปลินีเซีย เฟรนช์เซาเทิร์นเทร์ริทอรีส์ กรีนแลนด์ มายอต มอนต์เซอร์รัต เนเธอร์แลนด์แอนทิลลิส นิวแคลิโดเนีย หมู่เกาะพิตแคร์น เซนต์เฮเลนา แซงปีแยร์และมีโกดอง เกาะเซาท์จอร์เจียและหมู่เกาะเซาท์แซนด์วิช หมู่เกาะเติกส์และหมู่เกาะเคคอส หมู่เกาะเวอร์จินของสหราชอาณาจักร หมู่เกาะवालลิสและหมู่เกาะฟูตูนา	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2514
สหภาพยุโรป- ไอซ์แลนด์ (Agreement between the European Economic Community and the)	สหภาพยุโรปและไอซ์แลนด์	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 เมษายน 2516
สหภาพยุโรป-นอร์เวย์ (Agreement between the European Economic Community and the)	สหภาพยุโรปและนอร์เวย์	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2516
สหภาพยุโรป-สวิตเซอร์แลนด์และลีกเตนส์ไตน์ (Agreement between the European Economic Communities, and)	สหภาพยุโรป สวิตเซอร์แลนด์และลีกเตนส์ไตน์	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2516
สหภาพยุโรป-ซีเรีย (Cooperation Agreement between the European Economic Community and the)	สหภาพยุโรปและซีเรีย	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2520
สหภาพยุโรป-อันดอร์รา(Customs Union between the European Community and the Principality of)	สหภาพยุโรปและอันดอร์รา	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2534 (สหภาพศุลกากร)
เขตเศรษฐกิจยุโรป(European Economic Area)	สหภาพยุโรป ไอซ์แลนด์ ลีกเตนส์ไตน์ และนอร์เวย์	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2537
สหภาพยุโรป- ตุรกี (Customs Union between and the European Community)	สหภาพยุโรปและตุรกี	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2539 (สหภาพศุลกากร)

ความตกลง	ประเทศ/กลุ่มประเทศในภาคี	สถานะความตกลง
สหภาพยุโรป-หมู่เกาะแฟโร (Agreement between the European Community, of the one part, and the Government of Denmark and the Home Government of the , of the other part)	สหภาพยุโรปและหมู่เกาะแฟโร	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2540
สหภาพยุโรป-เขตปกครองตนเองปาเลสไตน์ (Euro-Mediterranean Interim Association Agreement on trade and cooperation between the European Community, of the one part, and the Palestine Liberation Organization (PLO) for the benefit of the Palestinian Authority of the West Bank and the Gaza Strip, of the other part)	สหภาพยุโรปและเขตปกครองตนเองปาเลสไตน์	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2540
สหภาพยุโรป-ตูนิเซีย (Euro-Mediterranean Agreement establishing an association between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Tunisia of the other part)	สหภาพยุโรปและตูนิเซีย	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มีนาคม 2541
สหภาพยุโรป-อิสราเอล (Euro-Mediterranean Agreement establishing an association between the European Communities and their Member States, of the one part, and the State of Israel, of the other part.)	สหภาพยุโรปและอิสราเอล	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มิถุนายน 2543
สหภาพยุโรป-เม็กซิโก (Economic Partnership, Political Coordination and Cooperation Agreement between the European Community and its , of the one part, and the United Mexican States, of the other part)	สหภาพยุโรปและเม็กซิโก	การค้าสินค้ามีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2543 การค้าบริการมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2543
สหภาพยุโรป-โมร็อกโก(Euro-Mediterranean Agreement establishing an association between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Kingdom of Morocco, of the other part)	สหภาพยุโรปและโมร็อกโก	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มีนาคม 2543

ความตกลง	ประเทศ/กลุ่มประเทศในภาคี	สถานะความตกลง
สนธิสัญญายุโรป-แอฟริกาใต้ (Agreement on Trade, Development and Cooperation between the European Community and its , of the one part, and the Republic of the , of the other part)	สนธิสัญญายุโรปและแอฟริกาใต้	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2543
สนธิสัญญายุโรป-มาซิโดเนีย (Cooperation Agreement between the European Community and the)	สนธิสัญญายุโรปและมาซิโดเนีย	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มิถุนายน 2544
สนธิสัญญายุโรป-โครเอเชีย (Interim Agreement on trade and trade-related matters between the European Community, of the one part, and the, of the other part)	สนธิสัญญายุโรปและโครเอเชีย	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มีนาคม 2545
สนธิสัญญายุโรป-จอร์แดน (Euro-Mediterranean Agreement establishing an Association between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Hashemite Kingdom of Jordan, of the other part)	สนธิสัญญายุโรปและจอร์แดน	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 พฤษภาคม 2545
สนธิสัญญายุโรป-ซีลี (Agreement establishing an association between the European Community and its of the one part, and the , of the other part)	สนธิสัญญายุโรปและซีลี	การค้าสินค้ามีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 กุมภาพันธ์ 2546 การค้าบริการมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มีนาคม 2548
สนธิสัญญายุโรป-เลบานอน (Euro-Mediterranean Agreement establishing an Association between the European Community and its Member States, of the one part, and the Republic of Lebanon, of the other part)	สนธิสัญญายุโรปและเลบานอน	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มีนาคม 2546
สนธิสัญญายุโรป-อียิปต์ (EURO - Mediterranean Agreement establishing an Association between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Arab Republic of Egypt, of the other part)	สนธิสัญญายุโรปและอียิปต์	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2547

ความตกลง	ประเทศ/กลุ่มประเทศในภาคี	สถานะความตกลง
สหภาพยุโรป-แอลจีเรีย (EURO- Mediterranean Agreement establishing an Association between the European Community and its Member States, of the one part, and the People's Democratic Republic of Algeria, of the other part)	สหภาพยุโรปและแอลจีเรีย	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 กันยายน 2548
สหภาพยุโรป-แอลเบเนีย (Interim Agreement on trade and trade-related matters between the European Community, of the one part, and the Republic of Albania, of the other part)	สหภาพยุโรปและแอลเบเนีย	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 ธันวาคม 2549
สหภาพยุโรป- บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา (Interim Agreement on Trade and Trade-Related Matters between the European Community, of the one part, and Bosnia and Herzegovina , of the other part)	สหภาพยุโรปและบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2551
สหภาพยุโรป- กลุ่มแคริบเบียน (Economic Partnership Agreement between the CARIFORUM States, of the one part, and the European Community and its Member States, of the other part)	สหภาพยุโรปและ แอนติกาและบาร์บูดา บาฮามาส บาร์เบโดส เบลีซ โดมินีกา สาธารณรัฐโดมินิกัน เกรเนดา กายอานา จาเมกา เซนต์คิตส์และเนวิส เซนต์ลูเชีย เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์ ซูรินาเม ตรินิแดดและโตเบโก	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2551
สหภาพยุโรป-มอนเตเนโกร (Interim Agreement on trade and trade-related matters between the European Community, of the one part, and the Republic of Montenegro, of the other part)	สหภาพยุโรปและมอนเตเนโกร	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2551
สหภาพยุโรป- โกดดิวิวัล (Stepping Stone Economic Partnership Agreement between CARIFORUM States , of the one part, and the European Community and its Member States, of the other part)	สหภาพยุโรปและโกดดิวิวัล	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2552

ที่มา: 1. European Commission, <http://ec.europa.eu/>

2. World Trade Organization, <http://rtais.wto.org/UI/PublicAllIRTAList.aspx>

7. ประเด็นพิจารณาในการเปิดตลาดสินค้า

7.1 ควรครอบคลุมสินค้ามากน้อยเพียงใด? ควรมีสินค้ายกเว้นจากการเปิดตลาดด้วยเหตุผลใด และได้แก่สินค้าอะไรบ้าง?

- ควรครอบคลุมสินค้าครบถ้วนทุกรายการ โดยมีข้อยกเว้นสินค้าที่เฉพาะเจาะจงน้อย รายการที่สุด เช่น อาวุธสงคราม, กากสารพิษ

7.2 ควรมีรายการสินค้าอ่อนไหว (sensitive list) หรือไม่?

- ไม่ควรมีรายการสินค้าอ่อนไหว (ความเห็นส่วนตัว) เพราะ
 - สินค้าที่ถูกจัดเป็นสินค้าอ่อนไหว มักเป็นสินค้าที่ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบอยู่มาได้โดยได้รับการคุ้มครองสูง ควรเป็นสินค้าเป้าหมายในการเปิดเสรี
 - รายการสินค้าอ่อนไหวมักแปรไปตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของประเทศคู่เจรจา สะท้อนความคิดที่จะรักษาผลประโยชน์ของผู้ผลิตโดยให้ผู้บริโภคเป็นผู้แบกรับภาระ
 - การเปิดเสรีการค้าที่มีการยกเว้นรายการสินค้าอ่อนไหว มีผลเพิ่มการบิดเบือนกลไกตลาดมากยิ่งขึ้น และเป็นการเพิ่มการลงโทษผู้บริโภคหรือผู้ผลิตอื่นๆ ในประเทศที่ใช้สินค้าอ่อนไหวเป็นวัตถุดิบ/ปัจจัยการผลิตทำให้ผู้ผลิตอื่นๆ ดังกล่าวมีความสามารถในการแข่งขันลดลง

- หากจำเป็นต้องยกเว้นรายการสินค้าอ่อนไหว ก็ควรพิจารณาให้มีรายการสินค้าอ่อนไหวน้อย รายการที่สุด ด้วยเหตุผลความจำเป็นจริงๆ และกำหนดช่วงระยะเวลาที่ยกเว้นชั่วคราวให้สั้นที่สุดเท่าที่จำเป็นต้องใช้ในการปรับตัวแก้ไขปัญหาและไม่มีการขยายเวลา (ควรใช้เวลาไม่เกิน 3-5 ปี)
- ควรมีมาตรการช่วยเหลือเร่งรัดการปรับตัวผู้เกี่ยวข้องในรายการสินค้าอ่อนไหวที่เหมาะสม บูรณาการ ครอบคลุม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ควรพิจารณาทางเลือกในการช่วยเหลือ เร่งรัดการปรับตัวของผู้ผลิตสินค้าอ่อนไหวที่เป็น มาตรการอุดหนุนที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ ตามความตกลงการค้าพหุภาคี (WTO)

7.3 ควรมีรายการสินค้าที่ลดภาษีศุลกากรทันทีบางรายการ (Early Harvest) หรือไม่

- ไม่ควรจัดทำรายการสินค้าที่ลดภาษีศุลกากรทันทีบางรายการ (Early Harvest) (ความเห็นส่วนตัว) เพราะ

- การกำหนดรายการสินค้าที่ลดภาษีศุลกากรทันทีมักเลือกรายการสินค้าที่มีภาษีศุลกากรต่ำ หรือ รายการสินค้าที่คาดว่าจะขยายการส่งออกไปตลาดคู่แข่งได้มาก แต่อาจมีมาตรการกีดกันการนำเข้าที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรเป็นอุปสรรคสำคัญ โดยไม่มีการพิจารณาแก้ไขอุปสรรคเหล่านี้ จึงไม่เกิดประโยชน์ขยายการค้าและการปรับตัวที่มีนัยสำคัญ
- ขาดการพิจารณาด้านการปรับโครงสร้างทั้งระบบ จึงอาจมีข้อบกพร่องและเกิดปัญหาในการปรับโครงสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจเกิดการบิดเบือนโครงสร้างอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงของภาษีศุลกากรมากยิ่งขึ้น ซึ่งนำไปสู่การบิดเบือนกลไกตลาดและการจัดสรรทรัพยากรที่หย่อนประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- หากการจัดทำความตกลงเปิดตลาดสินค้าทั้งระบบล่าช้าออกไปหลังจากการลดภาษีศุลกากรทันทีบางรายการแล้ว ก็อาจยังเกิดผลเสียจากการบิดเบือนโครงสร้างอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงมากยิ่งขึ้น
- ทำให้เกิดโครงสร้างภาษีศุลกากรหลายโครงสร้าง เพิ่มความยุ่งยากซับซ้อนในกระบวนการ/พิธีการศุลกากรเป็นอุปสรรคต่อการค้ามากขึ้น

7.4 ควรมีแผนการลดภาษีศุลกากรอย่างไร ?

- ควรกำหนดแผนการลดภาษีศุลกากรภายใต้ความตกลงการค้าเสรีต่างๆ ให้เป็นโครงสร้างเดียว โดยไม่ต้องพิจารณาว่าคู่ความตกลงใดมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าใดมากน้อยเพียงใด เพื่อ
 - เกิดความโปร่งใสในโครงสร้างภาษีศุลกากร ขจัดปัญหาความยุ่งยากซับซ้อน (Spaghetti/Noodle effect) ในพิธีการศุลกากร เกิดความสะดวกรถทางการค้า ขจัดการบิดเบือนเบี่ยงเบนการค้า (Trade diversion) และให้สัญญาณชัดเจนแก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับนโยบายการค้า การพัฒนาอุตสาหกรรมและการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจของไทย
 - ลดต้นทุนธุรกรรมของผู้ประกอบการในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์สิทธิประโยชน์ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีต่างๆ
 - สร้างความเท่าเทียมในการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการไทยด้วยกัน ระหว่างผู้ประกอบการจากต่างประเทศคู่ความตกลง ระหว่างผู้ประกอบการไทยกับผู้ประกอบการจากต่างประเทศคู่ความตกลง และระหว่างผู้ประกอบการที่มีขนาดประกอบการต่างกัน
 - สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเหตุผลของการจัดทำความตกลงการค้าเสรีดังกล่าวแล้วในข้อ 5 และ 6

- ควรกำหนดแผนการลดภาษีศุลกากรโดยใช้สูตรที่มีผลลดอัตราภาษีแบบก้าวหน้า กล่าวคือ มีอัตราการลดภาษีมากสำหรับรายการสินค้าที่มีอัตราภาษีศุลกากรสูง และมีอัตราการลดภาษีน้อยลงสำหรับรายการสินค้าที่มีอัตราภาษีศุลกากรต่ำลงมา ซึ่งจะนำไปสู่การมีอัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าต่างๆ เป็นอัตราใกล้เคียงกันยิ่งขึ้นและต่ำลงไปเรื่อยๆ จนเป็นอัตราศูนย์ในที่สุด ตามกรอบเวลาที่กำหนดเพื่อ
 - ลดการบิดเบือนโครงสร้างอัตราการค้าที่แท้จริงลงตามลำดับ ซึ่งจะมีผลนำไปสู่การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมอย่างมีทิศทางชัดเจน ถูกต้อง เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรในประเทศและสร้างความเท่าเทียมและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการในไทยยิ่งขึ้นตามลำดับ
- ควรกำหนดแผนการลดภาษีศุลกากรเป็นขั้นต่อช่วงเวลาโดยมีช่วงเวลาระยะ 2-3 ปี ตามความเหมาะสมสอดคล้องกับการจัดทำแผนธุรกิจของภาคธุรกิจ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถประสานแผนธุรกิจให้สอดคล้องกับแผนปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจและใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีได้อย่างเต็มที่
- ควรมีกรอบเวลาในการลดภาษีศุลกากรตามความตกลงการค้าเสรีไม่ยาวนานเกินไป (ไม่เกิน 10 ปี) ยิ่งใช้เวลาสั้นก็ยิ่งดี และควรมีกรอบเวลาดำเนินการเสร็จสิ้นทุกความตกลงในปีเดียวกัน แม้ว่าจะเริ่มดำเนินการไปพร้อมกัน โดยความตกลงการค้าเสรีที่จัดทำภายหลังจากควรใช้แผนการลดภาษีตามโครงสร้างภาษีศุลกากรที่มีผลบังคับใช้อยู่ภายใต้ความตกลงที่จัดทำก่อนแล้ว

7.5 ควรมีโควต้าภาษี (Quota tariff) หรือไม่ ?

- ไม่ควรใช้โควต้าภาษีในแผนการลดภาษีศุลกากร เพราะ
 - เกิดความไม่โปร่งใสในโครงสร้างภาษีศุลกากร ไม่มีความชัดเจนว่ามีการเปิดตลาดจริงมากน้อยเพียงใด
 - เกิดความไม่เท่าเทียมอย่างมากระหว่างผู้ประกอบการที่ได้รับสิทธินำเข้าภายใต้โควต้าภาษีกับผู้ประกอบการที่ไม่ได้รับสิทธิโควต้าภาษี
 - เปิดโอกาสให้มีการทุจริตในการจัดสรรโควต้าและใช้ประโยชน์โควต้า
 - เกิดการบิดเบือนกลไกตลาดและความสามารถในการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการทำให้ไม่สามารถคัดสรรผู้ประกอบการที่มีความสามารถสูงแท้จริง

7.6 ควรมีกฎแหล่งกำเนิดสินค้าอย่างไร ?

- ควรมีกฎแหล่งกำเนิดสินค้าที่ไม่จำกัด (Restrictive) เกินไป เปิดโอกาสให้การผลิตที่มีกระบวนการผลิตหรือขั้นตอนการผลิตสำคัญ ได้รับสิทธิเข้าถึงตลาดตามความตกลงการค้าเสรี
- ไม่ควรมีกฎแหล่งกำเนิดสินค้าเฉพาะรายสินค้าที่มีผลบิดเบือน แหล่งที่มาของวัตถุดิบ สินค้า ชั้นกลางและปัจจัยการผลิตต่าง ๆ
- ควรมีกฎแหล่งกำเนิดสินค้าที่ยอมให้มีการสะสมแหล่งกำเนิดภายในกลุ่มประเทศที่ไทยทำความตกลงการค้าเสรีด้วยแล้ว (อย่างน้อยที่สุดภายในกลุ่ม ASEAN) และแหล่งกำเนิดจากประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ
- ไม่ควรมีกฎแหล่งกำเนิดสินค้าที่ยุงยากซับซ้อน ยากแก่การดำเนินงานตามกฎหมายและการตรวจสอบพิสูจน์แหล่งกำเนิดจริง

7.7 ควรมีมาตรการ กฎระเบียบเกี่ยวกับ SPS, TBT อย่างไร ?

- ควรเป็นมาตรฐานเดียวกับที่กำหนดในความตกลงพหุภาคี (WTO)
- มีความโปร่งใสในการกำหนดมาตรฐาน การบังคับใช้ การตรวจรับรองด้วยความสะดวกรวดเร็ว
- ควรมีข้อตกลงความร่วมมือทางเทคนิค เพื่อ
 - เพิ่มขีดความสามารถในการยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าตามที่กำหนดแก่ผู้ประกอบการในไทย
 - เพิ่มขีดความสามารถและรับรองมาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพสินค้าตามที่กำหนดในไทย
 - ลดต้นทุนการผ่านการรับรองคุณภาพสินค้าตามที่กำหนด

7.8 ไทยควรมีมาตรการรองรับความตกลงด้านการเปิดตลาดสินค้าอย่างไร?

- ควรมีมาตรการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนการปรับตัวของผู้ประกอบการ และการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจแบบบูรณาการ ครบวงจร ถูกต้อง เท่าเทียม มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
- ควรมีการศึกษาจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมที่สำคัญภายใต้สภาพแวดล้อมโลกาภิวัตน์และการค้าเสรีพหุภาคี
- ควรมีมาตรการพัฒนาระบบตลาดและกลไกตลาดให้เข้มแข็งและมีโครงสร้างตลาดที่มีการแข่งขันสูงและเท่าเทียมและมีต้นทุนการตลาดที่ต่ำลง
- ควรมีมาตรการพัฒนาโครงสร้างสาธารณะด้านระบบขนส่งและโลจิสติกส์ภายในประเทศและระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ สะดวกรวดเร็ว และมีต้นทุนขนส่งต่ำลง

8. ประเด็นพิจารณาในการเปิดตลาดบริการ

8.1 ควรเปิดแบบระบุนายการที่เปิด (Positive list) หรือระบุนายการที่ไม่เปิด (Negative list)

- สาขาบริการที่ครอบคลุมในการเจรจา ได้แก่
 - บริการธุรกิจ
 - บริการสื่อสาร
 - บริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง
 - บริการจัดจำหน่าย
 - บริการการศึกษา
 - บริการทางสิ่งแวดล้อม
 - บริการทางการเงิน
 - บริการที่เกี่ยวข้องทางสุขภาพและสังคม
 - บริการสหธนาคาร วัฒนธรรมและกีฬา
 - บริการขนส่ง
 - บริการอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้

- ควรเปิดแบบระบุนายการที่เปิดแต่พิจารณาเปิดให้กว้างขวางที่สุด เพื่อเปิดโอกาสให้สามารถระดมทุนและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ประโยชน์ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มสวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของคนไทย แต่ยังสามารถพิจารณาบริการต่างๆ ที่สำคัญและยังไม่มี ความชัดเจนว่าการเปิดตลาดบริการนั้นๆ จะมีผลดีผลเสีย ความเสี่ยง และปัญหาในการกำกับดูแลบริการนั้นอย่างไร

8.2 ควรเปิดในรูปแบบ (Mode) ไດบ้าง?

- รูปแบบที่ 1 (Mode 1) การขายบริการข้ามพรมแดน (Cross border supply)
- รูปแบบที่ 2 (Mode 2) การบริโภคข้ามแดน (Consumption abroad)
- รูปแบบที่ 3 (Mode 3) การจัดตั้งหน่วยธุรกิจ (Commercial presence)
- รูปแบบที่ 4 (Mode 4) การขายบริการข้ามแดนโดยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา (Presence of natural person)

- ในแต่ละสาขาบริการที่เปิด

- รูปแบบที่ 1 การขายบริการข้ามพรมแดนเป็นรูปแบบที่ยากจะปิดกั้นได้ในบริการที่สามารถขายบริการผ่านระบบสารสนเทศ
- รูปแบบที่ 2 การบริโภคข้ามแดนเป็นรูปแบบที่เปิดโดยธรรมชาติอยู่แล้ว
- รูปแบบที่ 3 การจัดตั้งหน่วยธุรกิจ เป็นรูปแบบที่มีความสำคัญในการเจรจามากที่สุดว่าจะเปิดตลาดสาขาบริการใด บริการที่สำคัญที่ควรพิจารณาเปิดตลาดอย่างละเอียดรอบคอบได้แก่ บริการที่เป็นบริการสนับสนุนการผลิตและการค้า เช่น บริการสื่อสาร บริการขนส่ง บริการการเงิน ซึ่งการมีบริการที่มีประสิทธิภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในด้านการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ แต่ก็มีข้อควรระวังในการกำกับดูแลให้มีบริการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งถึง มั่นคง และสร้างเสถียรภาพในระบบเศรษฐกิจ

- รูปแบบที่ 4 บริการข้ามแดนโดยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้รับความสะดวกในการเจรจา การขายบริการในรูปแบบนี้ประเทศผู้ซื้อบริการย่อมได้ประโยชน์จากความรู้ทักษะ ความเชี่ยวชาญของผู้ขายบริการ และอาจมีผลถ่ายทอดความรู้ความเชี่ยวชาญสู่บุคลากรในประเทศผู้ซื้อบริการ โดยทั่วไปบุคลากรผู้เชี่ยวชาญที่มาขายบริการย่อมจะต้องมีคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับผู้ซื้อบริการ และต้องจ่ายค่าตอบแทนในราคาสูง มิฉะนั้นแล้วย่อมซื้อบริการจากบุคลากรในท้องถิ่นดีกว่า อย่างไรก็ตามก็มีข้อวิตกกังวลว่าบุคลากรต่างชาติจะเข้ามาแย่งงานแย่งอาชีพไปจากบุคลากรในประเทศ และอาจมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม นอกจากนี้มีข้อสังเกตว่าแม้ไม่เปิดตลาดบริการรูปแบบที่ 4 นี้ ก็มีการขายบริการโดยวิธีแอบแฝงมากอยู่แล้ว

9. ประเด็นพิจารณาในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

9.1 การเพิ่มมลภาวะในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้า

- มีข้อวิตกกังวลว่าการเปิดเสรีการค้าอาจเปิดช่องให้มีการขนถ่ายกากสารพิษเข้ามาทิ้งในประเทศ
- การขยายการนำเข้าสินค้าต่าง ๆ อาจนำมาซึ่งการเพิ่มสารอันตรายและเศษซากเพิ่มปัญหามลภาวะและสิ่งแวดล้อม
- ประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดจำกัดการใช้สารอันตรายในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ การกำจัดเศษซากผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ และการเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อการนำกลับมาใช้ใหม่
- ไทยควรพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการนำกากสารพิษหรือเศษซากผลิตภัณฑ์มาทิ้งและมีมาตรการจำกัดการใช้สารอันตรายในผลิตภัณฑ์และกำจัดเศษซากผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน

9.2 การเพิ่มมลภาวะและทำลายสิ่งแวดล้อมในประเทศอันเนื่องจากการขยายการผลิตในประเทศ

- การเปิดเสรีการค้าย่อมมีผลขยายการส่งออกและการผลิตสินค้าหลายชนิด ซึ่งอาจมีผลเพิ่มมลภาวะทางน้ำ อากาศและกากสารพิษมากขึ้นขึ้นอยู่กับชนิดสินค้าที่มีการขยายการผลิตและความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในการขจัดมลภาวะภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่มีอยู่ นอกจากนี้ยังอาจมีการบุกรุกทำลายป่าและทำลายสิ่งแวดล้อมในลักษณะต่างๆ ตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
 - ควรปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการควบคุม ขจัด บำบัดมลภาวะ และการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัย โดยใช้มาตรการภาษีเพื่อจูงใจการขจัดบำบัดมลภาวะและรักษาสิ่งแวดล้อมหรือลงโทษผู้ก่อให้เกิดมลภาวะหรือทำลายสิ่งแวดล้อม
 - เพิ่มขีดความสามารถในการกำกับดูแล ขจัดและรายงานผลสภาพมลภาวะและสิ่งแวดล้อมต่อสาธารณชนอย่างสม่ำเสมอ และตรวจสอบการปฏิบัติของผู้ประกอบการ
 - ลงทุนสร้างระบบขจัดบำบัดมลภาวะที่มีประสิทธิภาพ
 - พัฒนาระบบการจัดการในการลดมลภาวะ การใช้ซ้ำและการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ให้มีประสิทธิภาพ
 - ปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตเพื่อลดมลภาวะ

9.3 การใช้มาตรการทางการค้าเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

- ประเทศพัฒนาแล้วได้เคยอ้างว่าการผลิตในประเทศกำลังพัฒนามักย่อหย่อนในการบำบัดของเสีย ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะซึ่งอาจมีผลกระทบต่อโลกโดยรวม การย่อหย่อนในการรักษาสิ่งแวดล้อมดังกล่าวทำให้มีต้นทุนการผลิตต่ำ จึงมีความได้เปรียบในการแข่งขันกับผู้ผลิตในประเทศพัฒนาแล้วที่มีต้นทุนสูงในการรักษาสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงมีเหตุผลที่จะใช้มาตรการทางการค้า เช่น การเก็บอากรนำเข้าต่อสินค้าที่ผู้ผลิตย่อหย่อนในการลด/ขจัดมลภาวะ
 - ไม่ควรยอมรับการใช้มาตรการทางการค้าเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม เพราะมาตรการดังกล่าวจะมีผลลดราคาสินค้าส่งออกของประเทศที่ถูกกล่าวหาว่าย่อหย่อนในการรักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังขาดแคลนทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการรักษาสิ่งแวดล้อม แต่ในขณะเดียวกันมีผลคุ้มครองผู้ผลิตในประเทศผู้นำเข้าสูงขึ้น
 - หากจะมีการใช้มาตรการทางการค้าดังกล่าว ก็ควรเรียกร้องให้มีการโอนย้ายอากรที่เก็บทั้งหมดมาให้ประเทศผู้ส่งออกเพื่อใช้ในการรักษาสิ่งแวดล้อมในประเทศผู้ผลิตที่ถูกเก็บอากรจึงจะถูกต้องตามหลักการว่าผู้บริโภคน่าจะเป็นผู้ทำลายสิ่งแวดล้อมตัวจริง (Ultimate polluter) ต้องเป็นผู้รับภาระ (ซื้อสินค้าในราคาแพงขึ้น) และประเทศผู้ผลิตซึ่งเป็นแหล่งรองรับปัญหามลภาวะได้รับทรัพยากรไปใช้แก้ปัญหามลภาวะ

10. ประเด็นพิจารณาในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

10.1 ควรมีการคุ้มครองอย่างน้อยเพียงใด

- การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นมาตรการสำคัญในการส่งเสริมการวิจัยพัฒนา ประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์
- ยิ่งคุ้มครองยาวนานก็ยิ่งให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์มาก แต่ก็มีผลจำกัดการใช้ประโยชน์แก่คนจำนวนน้อยและไม่เกิดประโยชน์แก่ชาวโลกกว้างขวางเท่าที่ควร
- ทรัพย์สินทางปัญญาชนิดต่าง ๆ มีต้นทุนในการวิจัยพัฒนาประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์ต่างกัน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เหมาะสมจึงต่างกัน
- ผลประโยชน์ของไทยเกิดจากการบริโภคสินค้าที่ได้รับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา มากกว่าการเป็นผู้ประดิษฐ์คิดค้นทรัพย์สินทางปัญญา จึงได้ประโยชน์จากการคุ้มครองต่ำ ซึ่งเป็นประโยชน์ระยะสั้น แต่การคุ้มครองต่ำก็ไม่จูงใจให้เกิดการวิจัยพัฒนาประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นประโยชน์ระยะยาว
- สิทธิบัตรยาเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีต้นทุนสูงทั้งต้องใช้เวลายาวนานกว่าจะได้ผล จึงต้องการการคุ้มครองยาวนาน แต่ยามีความสำคัญในการรักษาสุขภาพและชีวิตมนุษย์ การคุ้มครองยาวนานทำให้ยามีราคาแพงยาวนาน มีผลรทรอนสิทธิและคุณภาพชีวิตของคนจำนวนมากที่ยากจน

10.2 ข้อเรียกร้องของสหภาพยุโรป

- การขยายระยะเวลาคุ้มครองสิทธิบัตร
 - ระยะเวลาการขยายเท่ากับช่วงเวลาระหว่างวันที่ยื่นขอสิทธิบัตรสารออกฤทธิ์และวันที่ได้รับการขึ้นทะเบียนยา หักลบด้วย 5 ปี
 - หากระยะเวลาตั้งแต่การยื่นขอสิทธิบัตรจนถึงเวลาที่ยาภายใต้สิทธิบัตรได้รับการขึ้นทะเบียนเท่ากับหรือมากกว่า 10 ปี ประเทศคู่เจรจาอาจจะกำหนดให้ขยายระยะเวลาการคุ้มครองของสิทธิบัตรออกไปเพียง 5 ปี ยกเว้นกรณีของยาที่ใช้กับเด็ก
 - ห้ามกำหนดเพดานระยะเวลาการขยายในกรณีของยาที่ใช้ในเด็ก

● การคุ้มครองข้อมูลทดลองยา

- ประเทศคู่เจรจาจะบังคับใช้กฎหมายซึ่งรับประกันว่าข้อมูลใดๆ ที่ยื่นเพื่อขอขึ้นทะเบียนยา จะต้องไม่ถูกเปิดเผยแก่บุคคลที่สามเป็นเวลา ... ปี (ยังไม่ระบุเวลา) นับแต่วันที่ได้รับการขึ้นทะเบียน เพื่อคุ้มครองข้อมูลจากการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์อย่างไม่เป็นธรรม โดยในระหว่างที่ข้อมูลได้รับความคุ้มครองนี้ จะต้องไม่มีบุคคลหรือหน่วยงาน (ไม่ว่ารัฐบาลหรือเอกชน) นอกเหนือจากผู้ยื่นข้อมูลหรือผู้ได้รับอนุญาตจากผู้ยื่นข้อมูล ฟังพาข้อมูลนั้นในการขึ้นทะเบียนยา ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม
- ในระหว่างเวลา ... ปี (ยังไม่ระบุเวลา) จะไม่มีการขึ้นทะเบียนยาให้แก่ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนใดๆ ที่ฟังพาข้อมูลของยาที่มีผู้นำมาขึ้นทะเบียนแล้ว ยกเว้นว่าผู้ยื่นคำขอจะใช้ข้อมูลของตัวเองซึ่งผ่านเกณฑ์กำหนดเดียวกันกับผู้ที่ได้ทะเบียนยาไปแล้ว ทั้งนี้การยื่นขอขึ้นทะเบียนยาจะถูกระงับไปจนกว่าจะมีการยื่นข้อมูลของตนเองหรือผ่านพ้นช่วงเวลาข้อมูลได้รับความคุ้มครองไปแล้ว
- ประเทศคู่เจรจาจะต้องขยายระยะเวลาคุ้มครองข้อมูลเป็นระยะเวลาสูงสุด ... ปี (ยังไม่ระบุเวลา) หากระหว่าง ... ปี (ยังไม่ระบุเวลา) หลังจากยาที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลดังกล่าวได้รับการขึ้นทะเบียนแล้วมีการขึ้นทะเบียนเดียวกันแต่มีการข้อบ่งชี้ใหม่ ซึ่งมีคุณสมบัติสำคัญทางการแพทย์ เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการรักษาที่มีอยู่

ข้อเสนอแนะในการเจรจา

- การขยายระยะเวลาคุ้มครองสิทธิบัตร
 - ไทยไม่ควรยอมรับ เพราะการขยายระยะเวลาคุ้มครองอาจทำให้การเข้าสู่ตลาดของยาชื่อสามัญต้องถูกเลื่อนออกไป
- การคุ้มครองข้อมูลทดลองยา
 - ไทยไม่ควรยอมรับ เว้นแต่สหภาพยุโรปจะยอมลดระยะเวลาผูกขาดลงเหลือ 5 ปี

สรุป

- ข้อเรียกร้องของสหภาพยุโรปมีความเข้มงวดมากกว่าข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่สหรัฐฯ ทำกับประเทศต่าง ๆ ในระยะหลัง
- การยอมรับข้อเรียกร้องของสหภาพยุโรปอาจทำให้ยาต้นแบบมีระยะเวลาผูกขาดนานขึ้นจนเป็นผลเสียต่อการเข้าถึงยาของคนไทย